

Tři cesty do duchovního světa: cítění, vůle a myšlení

Rudolf Steiner

Berlín, 24. ledna 1914

Zápis A:

Rozlišujeme tři články života naší duše: duši vědomou, duši rozumovou a duši pociťující. Tyto tři články nemůžeme tak docela ztotožňovat se silami myšlení, cítění a chtění; myšlení, cítění a chtění je totiž vlastní každému ze tří duševních článků.

K esoterice ovšem přicházejí lidé, kteří jsou spíše citové povahy, zvláště pak takoví, kteří jsou povahy náboženské. Ne všichni citoví lidé jsou zároveň náboženské povahy, avšak ti citově založení lidé, kteří tíhnou k esoternímu vývoji, bývají většinou nábožensky založení. Takovéto povahy většinou velmi snadno dospívají k obecným představám o duchovním světě a snadno také k imaginacím. Toho, co jiným lidem tak velmi ztěžuje vzestup do duchovních světů, bývají z velké části ušetřeni; andělská bytost z nich snímá starosti; jejich anděl je přenáší přes práh. Takoví lidé mohou v duchovním světě prožívat mnoho krásného, a když mají příležitost o tom vyprávět, měli bychom dobře poslouchat, co nám říkají.

Pak jsou lidé, kteří jednají na základě vůle a k esoternímu vývoji se dostávají na základě afektivního a emocionálního života - což se ovšem nevylučuje s tím, že mohou také vyslovovat kritiku a posměch. Takoví lidé to mají nekonečně těžší než ti prvně jmenovaní; právě když stanou před prahem, trýzní je emoce a afekty, a to tak silně, že může docházet až k fyzickému utrpení. Meditují-li, trápí je d'áblové a brání jim. Chtěli by vstoupit do duchovního světa a mají pocit, jako by vstoupit nemohli.

Člověk si ovšem nemůže sám vybrat, jaký chce být, jestli bude patřit k jedné či druhé cestě. Avšak třetí cestu si může do značné míry zvolit sám: je to cesta myšlení. Přesto se touto cestou ubírá málokdo. Lidé říkají: Nedovedu si to představit, například jaký byl měsíční vývoj. - Jenže to přece záleží jen na nás samých! Takový sedlák by rozhodně velmi snadno dospěl k pochopení saturnského, slunečního a měsíčního vývoje. Řekne-li někdo: To nejsem schopen pochopit - pak to přeci znamená jen: Nechci to uznat, protože jsem to ještě nikdy neviděl. Vidíme-li člověka, kterému je třicet let, pak víme, že jednou musel být dítětem - ne proto, že jsme vždycky viděli, že dospělí byli dříve dětmi, ale protože by nemohl být takový, jaký je, kdyby za sebou neměl jiné vývojové stupně. I kdybychom nikdy žádné dítě neviděli, věděli bychom, že dospělý musel být dítětem.

V naší průpovědi: *Ex Deo nascimur, In Christo morimur* - je řeč o Bohu Otci, který má v Kristu svého Syna. Bylo hlubokou myšlenkou křesťanství, že tento vztah vyjádřilo pomocí vztahu otce a syna. Neboť otec může zůstat i bez syna. Je darem otce, že ze sebe dal vzejít synovi. K rozličným vysvětlením, která byla dána k naší rosikrucíánské průpovědi, lze i nad tímto medítovat jako nad jedním z nejhlubších, jaká jsou možná.

Ze zápisu B:

[...] Třetí cestou je cesta myšlení. Je to cesta nejjistější a v budoucnu se také bude stále více stávat cestou pro všechny lidi, zatím se však po ní ubírá poměrně málo lidí, protože je stále ještě mnoho těch, kteří by se do duchovního světa nejrady dostali rychle, aniž by se namáhali dobře zpracovat to, co lze přijmout myšlením. Tato cesta trvá déle než jiné cesty. Když pak ale člověk - i kdyby to bylo až zaslouho - dojde na práh, získal již pochopením duchovních zákonitostí zájem natolik velký a široký, že na sebe může s naprostým klidem vzít svou karmu, protože se velmi vysokou měrou naučil cítit se zajedno s lidstvem a ví, že přišel-li osobně zkrátka, v dalších životech se to vyrovná. Může pak dospět k hlubšímu pochopení vztahu Otce a Syna. Otec tu musí být, dříve než tu může být Syn, je však svobodnou vůlí Otce, aby zde Syn byl. Cítí-li se ztotožněný se Synem, kterým je Bůh v lidské duši, může dospět k hlubšímu poznání průpovědi E. D. N. - L. C. M. a později dospěje i k uvědomění si P. S. S. R.

GA 266/III